

چاره نووسی کۆبانی؛ مه تهلیک بو تورکیا و دوورپانیکیش بو ههسه ده!

25-12-2024

نووسه رهکان

زریان روژهلاتی

کورتە : دواى نزیکه 10 سال، جارێكى دیکه کۆبانی بوو ته خالیکی وه رچهرخانی سیاسی و سه ربازی؛ سالی 2014 ئەمەریکا، هیزی پێشمه رگه و ته نانهت تورکیاش هاوکاری یه په گه بوون بو ئه وهی شاره که نه که ویتته دهستی داعش. ئیستاش له م روژانه ی کۆتایی 2024 دا، کیشمه کیشیکی گه وره له نیوان هه سه ده و تورکیا و گرووپه کانی ئۆپۆزیسیۆنی لایه نگرى ئەنکەرە له سه ر رووبه ره 7 کم -ی دووجاییه که ی ئه و شاره له ئازادایه که پیده چن کاریگه ریه که ی، پانتایی سنوره کانی تێپه رینی. له وانه یه ئه وهش بپیتته خالیکی وه رچهرخان بو داها تووی سووریا، پرسى کورد، سیاسه تی تورکیا و گه لیک ده ولته تی کاریگه ر له مه يدانی نوێی سیاسه ت له شام. ئیستا نادلنیاییه کی سیاسی و سه ربازی له ئازادایه و دیمه نیکی دژیه ک سه باره ت به دوخی مه يدانی پیکدادانه کان له ئازادایه. له لایه ک هه لۆیستی پراگماتیکی گرنگ له هه ردوولاره به دی ده کریت و له لایه کی دیکه ش، هه ردوولا چه ندینجار ئه و ئاگره سه ته له رزۆکانه یان پێشیل کرد که به گوشاری ئەمەریکا و هاوپه یمانی نیوده ولته تی راگه یه ندرابوو. دوخی کۆبانی بو تورکیا وه ک مه ته لیکی سیاسی لیها تووه، به لام هه سه ده شی هینا وه ته سه ر دوورپانیکی میژوو یی. له وانه یه ئەم ناروونیه ش تا وه کو ده سه تبه کاربوونی تره مپ و جیگه ر بوونی گریمانه یی بنه ماکانی ده سه لاتی جۆلانی له دیمه شق به رده وام بێت.

دوای نزیکه 10 سال، جارئکی دیکه کۆبانی بوو ته خالئکی وهرچهرخانی سیاسی و سهربازی؛ سالی 2014 ئەمریکا، هئیزی پئشمه رگه و تهنانه تورکیاش هاوکاری یه په گه بوون بۆ ئەوهی شاره که نه که وئته دهستی داعش. ئیستاش لهم رۆژانهی کۆتایی 2024دا، کئشمه کئشئکی گه وره له نیوان هه سه ده و تورکیا و گرووپه کانی ئۆپوزیسیۆنی لایه نگرئ ته نکه ره له سه ر رووبه ره 7 کم -ی دوو جاییه که ئه و شاره له ئارادایه که پئده چن کاریکه ریه که ی، پانتایی سنوره کانی تئپه رئنی. له وانیه ته وه وش بئته خالئکی وهرچه رخان بۆ داهاتووی سووریا، پرسی کورد، سیاسه تی تورکیا و گه لئیک ده ولته تی کاریگه ر له مه یدانئ نوئی سیاسه ت له شام. ئیستا نادلنیاییه کی سیاسی و سه ربازی له ئارادایه و دیمه نئکی دژیه ک سه باره ت به دۆخی مه یدانئ پی کدادانه کان له ئارادایه. له لایه ک هه لئوئستی پراگماتیکی گرنگ له هه ردوولوه به دی ده کړئ و له لایه کی دیکه ش، هه ردوولا چه ندینجار ئه و ئاگر به سته له رزۆکانه یان پئشئیل کرد که به گوشارئ ئەمریکا و هاوپه یمانئ نیوده ولته تی راگه یه ندرابوو. دۆخی کۆبانی بۆ تورکیا وه ک مه ته لئکی سیاسی لئها تووه، به ئام هه سه ده شی هئناوه ته سه ر دوورئانیکی مئژووئی. له وانیه به ئم ناروونیه ش تاوه کو ده سته کاربوونی تره مپ و جئگئربوونی گریمانه یی بنه ماکانی ده سه لاتی جۆلانی له دیمه شق به رده وام بئت.

تورکیا و مه ته لی کۆبانی

له دوای رووخانی ئەسه د، کئشانه وهی هه سه ده له تل ره فعه ت و مونبج و گه ره که کوردیه کانی حه لب ئه و هیوایه ی لای تورکیا دروست کرد که له وانیه بتوانئت به هه ره شه یان به شه رئکی سنووردار، هه سه ده بکاته ده ره وهی کۆبانی و تهنانه هه لئووه شئینئته وه، به ئام ئه وه سه رینه گرت و ئیستاش گرتنی کۆبانی به شه رئکی گه وره، بۆ ئەنکه ره وه کوو شمشئزئکی دووسه ری لئها تووه. هه ر له بنه رته دا ناروونیه ک له خواستی راسته قینه ی تورکیا له باره ی هه سه ده و داهاتووی ئیداره ی خو سه ر له ئارادایه. هاکان فیدان وه زیری ده وه ری تورکیا رۆژی 8 دیسه مبه ر له ده وحه له وه ئامی رۆژنامه فانیکی رووداودا گو تبووی ئەگه ر هه سه ده خو ی نه گۆرئ جئی نابئته وه و به و جۆره ش، ده رگایه کی بۆ هه سه ده به کراوه یی هئشته بووه وه. له رۆژانی دواترئیدا داوای هه لئووه شاننه دنه وی هه سه ده و ده رکردنی سه رکرده کانی ئه و دامه زراوه یه ی له سووریا کردبوو. به ئام دواتر که متر ناوی هه سه ده ی به کاره ئنا و زیاتر باسی په که که و یه په گه ی کرد و پرسی هه لئووه شاننه وه ی هه سه ده یه ی به جۆرئک حه واله ی جۆلانی کرد. ئەمه ش له چا و گو تاره کانی رابردوویدا، نه رمیه ک له هه لئوئستی تورکیا ده رده خات که پئده چیت ئاوه للا هئشته وه ی ده رگایه ک بۆ دانوستاندنئکی گریمانه یئش بئت. چونکه هه سه ده له کانی ئەسه دئیدا ده یوه یست بئته به شئیک له سوپای سووریا هه لبه ت به هئشته وه ی دۆخی تابه تی خو ی. ئەمه بئجگه له وه ی که رئکخراوه کانی نه ریتی یه په که و په که که ئەزمونئکی زۆریان له گۆرئنی ناودا هه یه. به ئەگه ری زۆر تورکیا دواجار رازی ده بئت به قبول کردنی هه سه ده ئەگه ر بئت و به کرده وه له قه ندیل دابیرئ و چه کی قورسی له ده سته نه بئت. ئەمه ش واتای ئه وه یه که ره نگه تورکیا بیرو که ی وه رگۆرانی هه سه ده بۆ هئزئکی محه لی یان وه ک به شئیک له سوپای سووریا به ته وای ره تنه کاته وه.

به له به رچا و گرتنی ئەزموونی ماوه ی ئۆپه راسیۆنه کانی پئشووی تورکیا له هئلی جه رابلوس- باب، عه فرین و سه رئ کانی، که یه کانی نزیکه ی دوومانگ، یه کی دیکه هه شت رۆژ و ئه وئیران نزیکه ی 7 مانگی خایاندوو، هه ره وها له به ر چا و گرتنی ئه وه ی که ئیستا سئ لای کۆبانی گئراوه و پانتاییه که یه ی سنوورداره، ده توانین بئین که ئەگه ر تورکیا بیه وئت، ده توانئت له ماوه یه کی که مدا شاره که بگرت. له وانیه به هؤی ئاماده کاری به رگری هه سه ده وه کوو تونئیل و ریکاره کانی دیکه ی به رگری و به کاره ئنایی درۆن، کاری تورکیا ئاسان نه بئت، به ئام دواجار ده توانئت بیگرت. به ئام وادیاره نایه وئ ئه و بکات چونکه:

1. به رله هه موو شتئیک هئزه ئه وروپیه کانی وه ک ئەلمانیا و فه رهنسا دژئ ته وه ن و ئەمریکاش شه ری ناوئ. تورکیا بۆ له سه ر پئ هئشته وه ی حکومه تی دیمه شق چه نده ی پئوئشی به پاره ی خه لیج بئت ته وه نده ش موحتاجئ ئەمریکا و ئەوروپایه. رووسیا وه ک یه کئیک له گه ره نئیکارانی ئاگر به سته ی تورکیا - هه سه ده، له رۆژانی رابردوویدا له بنگه ی ئاسمانی قامئشلۆش کئشایه وه وه و به وش، ئیستا ئەمریکا وه ک کلئلی سه ره کی داهاتووی رووداوه کانی باکووری رۆژه لاتی سووریا لئها تووه. به ئەگه ری زۆر، ئەمریکاش هه تا دلنیا نه بئت له وه ی که ئیداره ی جۆلانی له سووریا به چ له وئیک ده بئ، هه تا دلنیا نه بئت که ئایا شه رئکی نیوخوئی له 2025 دا رووده دات یان نا، نایه وئ هه سه ده هه لئووه شئته وه. لانیکه م وادیاره که ده یه وئ ئەگه ر ئه وه ش روودات ئه و به رئککه وتن بئ و کاتئش بخایه نئت. ئەمه بئجگه له وه ی که ده یه وئ سه باره ت به کاریگه ری دۆخی سووریا له سه ر پسه کانی شه ری داعش و بابه ته کانی په یوه ست به ئاسائشی ئیسرائئیل و ئوردن دلنیا بئت. هه ره شه ی ژماره یه ک له ئەندامانی کۆنگرئیس بۆ سزدانی تورکیا له ئەگه ری هئرش بۆ کۆبانی، هه ره وها راگه یاندنه که ی پنتاگۆن له باره ی زیادبوونی ژماره ی سه ربازه کانی له ناوچه ی ژئر ده سه لاتی هه سه ده له 900 وه بۆ زیاتر له 2000 سه رباز و رۆبئتنی ژماره یه ک له سه ربازه کانی هاوپه یمانئ نیوده ولته تی بۆ کۆبانی، گوشارئکی سیاسیه بۆ تورکیا. وادیاره تورکیا نه یتوانوه ئیداره ی بایدن به هئرشئ کۆبانی و پرسی هه لئووه شاننه وه ی هه سه ده قایل بکات. بۆیه به ئەگه ری زۆر چاوه رپوانه برانئ که ئایا ده توانئ هاوشیوه ی 2019، له سالی داهاتوویدا تره مپ بۆ کئشانه وه له سووریا قایل بکات یان نا. به ئام له و ماوه یه شدا هه ولده دات تا بۆی بکرت واقعی دۆخی مه یدانئ به قازانجی خو ی بگۆرئت.

2. وهك وهزیری دهری ئەلمانیاش باسی كردوو كۆبانی ناویکی رهمزییه له بابتهی شهپ دژی داعش. هێرشێکی گریمانهیی توركیا بۆ سهر كۆبانی كه چاوه‌پوانده‌كریته هم خه‌لكیكی زۆر ئاواره بكات ههمیش قوربانیه‌كی زۆری لێبكه‌وتته‌وه. ده‌توانیته‌ كاردانه‌وه‌ی رای گشتی دنیاى لێبكه‌وتته‌وه. له‌دواى لێدانه‌كانى مه‌زلوم عه‌بدیش بۆ ره‌چاوكردى نیه‌گه‌رانیه‌كانى توركیا و پێشنیاره‌كانى بۆ دروستكردى ناوچه‌ی ناسه‌ربازى، رۆیشستنى شه‌رقانه‌ بیاڤیه‌كانى ناو هه‌سه‌ده - ده‌كرێ وهك په‌كه‌كه‌ ته‌رجه‌مه‌ بكرێته‌وه - هه‌روه‌ها هه‌ولێه‌كانى بۆ رێككه‌وتن له‌گه‌ڵ لایه‌نه‌ كوردیه‌كانى دیکه - ئەنه‌كه‌سه - شه‌پ كۆبانی ده‌توانیته‌ له‌ روى ره‌وايه‌وه به‌ زیانى توركیا بشكێته‌وه. له‌وانه‌یه‌ ئەمه‌ له‌ رای گشتی ناوخۆی توركیاشدا گرێبه‌یه‌كی لێبكه‌وتته‌وه وهك ئەوه‌ی كه‌ 10 سال بەرله‌ ئیستاش روویداوو.

3. به‌رده‌وامی شه‌پ، ده‌توانیته‌ به‌ شیوه‌یه‌كی پارڤوكسیكال ههم سهرنجی ئیسرائیل ههمیش سهرنجی ئێران و میسر و ولاتی دیکه‌ش بۆ پرسى كورد له‌ سووریا رابكێشیت كه‌ سهركه‌وتنى پرۆژه‌ی توركیا به‌ قازانجیان نییه. ئیسرائیل به‌ هۆی هه‌ماسه‌وه‌ گه‌رفتی له‌گه‌ڵ توركیا هه‌یه و وهزیری دهره‌وه‌ی ئەوه‌ ولاته‌ش ته‌نیا له‌م مانگه‌دا دووجاره باسی په‌یوه‌ندى له‌گه‌ڵ كوردانى سووریا ده‌كات. عه‌لى خامنه‌ی رابه‌رى ئێرانیش دووجاره به‌بێ ئەوه‌ی ناوی به‌ئینی، ره‌خنه‌ له‌ توركیا ده‌گرێ و باسی دهركه‌وتنى شوپرشى گه‌نجانى سوورى دژی ئەوانه‌ ده‌كات كه‌ خۆی به‌ "پیلانگێران" ناوی بردوون. هه‌شتا دیارنیه‌ كه‌چى رووده‌دات، به‌لام له‌ ته‌گه‌رى دهركه‌وتنى شه‌پكی فراواندا زه‌وینه‌یه‌كی گونجاو هه‌یه بۆ هه‌سه‌ده بۆ وه‌رگرتنى یارمه‌تى دهره‌كی بۆ درێژه‌دان به‌ شه‌پكی پارتیزانى، ته‌نانه‌ت ته‌گه‌ر ئیداره‌ خۆسه‌ره‌كه‌پشنى له‌ ده‌ست بدات. توركیا ئاگای له‌ كارێگه‌رى رووداوه‌كانى رۆژه‌ه‌لاتى نیوه‌راست له‌سهر پرسى كورد هه‌یه بۆیه‌ هه‌ر زوو، ده‌ولت باخچه‌لى سه‌روكی مه‌هه‌په‌ كرانه‌وه به‌ناوبانگه‌كه‌ی به‌رووى ئۆجالاندا كرد و گوته‌ی با بێت له‌ په‌رله‌مان قسه‌ بكات. بێشك عه‌بدوللا ئۆجالان ته‌مه‌نى 76 ساله‌ و ته‌گه‌ر له‌ زینداندا كوچی دواى بكات، ئەوسا ته‌گه‌ره‌یه‌كی ئەمنى نوێ بۆ توركیا دروست ده‌بێت، ده‌ولته‌تیش نایه‌وێ ئۆجالان جارێكی دیکه‌ بێته‌ پرسێكی ئەمنى. ئەمه‌ بێجگه‌ له‌وه‌ی كه‌ حیسابى دیکه‌ی په‌یوه‌ست به‌ سیاسه‌تى ناوخۆ له‌ پشت كرانه‌وه‌كه‌ی باخچه‌لى دا هه‌بوون، به‌لام هۆكاره‌ سه‌ره‌كیه‌كه‌، ئەو نیه‌گه‌رانیه‌یه‌ كه‌ توركیا له‌ ته‌گه‌رى پێدانى یارمه‌تى به‌ په‌كه‌كه‌ له‌لایه‌ن هێزه‌ ركه‌به‌ره‌كانى خۆیه‌وه‌ هه‌یه‌تى. شه‌پكی درێژه‌خه‌په‌نیش له‌ سووریاش ده‌توانیته‌ ئەو نیه‌گه‌رانیه‌ی توركیا زیاتر بكات.

دووڕپانی هه‌سه‌ده له‌ دۆخى نوێی سووریا

له‌راستیدا بنه‌ماكانى دامه‌زراندنى هه‌سه‌ده و ئیداره‌ی خۆسه‌رى رۆژئاواى كوردستان ته‌نیا گه‌رداوى داڤامیه‌كی نیوخۆی كوردی نه‌بوو، به‌لكوو دوو رووداوى گه‌رنگ له‌وه‌دا كارێگه‌ربوون؛ رێككه‌وتنى ئەسه‌د - په‌كه‌كه‌ له‌ دواى رووداوه‌كانى به‌هاری عه‌ره‌بى و كشانه‌وه‌ی سوپای سووریا له‌ ناوچه‌ كوردیه‌كان، ئەوى دیکه‌شیاڤ شه‌پ دژی داعش بوو. ئەسه‌د بۆ رێگرتن له‌ ته‌شه‌نه‌كردى خۆپێشاندا نه‌كان له‌ سه‌رتاسه‌رى ولات، هه‌روه‌ها بۆ رێگرتن له‌ توركیا كه‌ پالپشتیه‌كی به‌هێزى له‌ ئۆپۆزیسیۆنى سوورى ده‌كرد، سه‌ره‌تا داواى له‌ حیزبه‌ كوردیه‌كان كرد بچنه‌ شام و له‌گه‌ڵی رێككه‌ون، به‌لام ئەو كات هه‌وا به‌ جوړێك بوو كه‌ واده‌زانرا ئەسه‌د له‌ شه‌ش مانگدا ده‌رووخى، بۆیه‌ داواكه‌یان ره‌تكرده‌وه. له‌وئێوانه‌دا په‌كه‌كه‌ به‌هۆی په‌یوه‌ندییه‌ میژووویه‌كه‌ی خۆی له‌گه‌ڵ بنه‌ماله‌ی ئەسه‌د، ئەوه‌ی به‌ ده‌رفه‌ت زانى بۆ به‌هێزكردى پێگه‌ی خۆی و به‌هێزكرده‌وه‌ی په‌یوه‌ندییه‌كانى له‌گه‌ڵ شام كه‌ دواى دهركردى ئۆجالان له‌ 1999 گه‌رفتی تێكه‌وتبوو. شه‌پ دژی داعشیش ده‌رفه‌تێكی گه‌وره‌ترى بۆ هه‌سه‌ده دروستكرد تاوه‌كوو به‌ هاوكارى ئەمريكا و هاوپه‌یمانى نیوده‌وله‌تى پێگه‌ی خۆی به‌هێزبكات و به‌شیوه‌یه‌كی پراگماتیکانه‌ له‌ یه‌ك كاتدا په‌یوه‌ندییه‌كانى خۆی له‌گه‌ڵ ئەسه‌د، ئێران، رووسیا و ئەمريكا و هاوپه‌یمانى نیوده‌وله‌تى درێژه‌ پێدات.

له‌ دواى رووخانى ئەسه‌د ئەو دوو بنه‌مايه‌ش به‌ره‌و گۆران ده‌رۆن، بۆیه‌ به‌شیوه‌ی سروشتى بارودۆخى هه‌سه‌ده‌ش وهك قوئاخى پێش 27 ئۆقه‌مبه‌ر نامیڤته‌وه؛ به‌رله‌هه‌مووشتیك مانه‌وه‌ی په‌كه‌كه‌ له‌ شیوه‌ی جازان له‌ سووریا كارێكی ئەسته‌م ده‌بێت. مادام كه‌ ده‌وله‌تانى وهك ئێران و سووریا، ئەكته‌ره‌ ناده‌وله‌تیه‌كانى وهك حیزبوللا و گرووپه‌ چه‌كداره‌كانى عێراق نه‌یانتوانى خۆیان له‌ سووریاى دواى ئەسه‌ددا بگرن، به‌بێ رێككه‌وتن له‌گه‌ڵ توركیا، مانه‌وه‌ی په‌كه‌كه‌ش له‌وى كارێكی ئاسان نابێت مه‌گه‌ر ئەوه‌ی كه‌ شه‌پكی فراوانى درێژه‌خه‌په‌ن رووبدات. تا چه‌ند رۆژ به‌رله‌ ئیستاش به‌رپرسانى په‌كه‌كه‌ نكوئیلیان له‌ ناماده‌ی شه‌رقانه‌كانیان له‌ رۆژئاواى كوردستان ده‌كرد به‌لام دواچارخودى مه‌زلوم عه‌بدى بۆخۆى دانى به‌وه‌دا نا كه‌ شه‌رقانى بیانى له‌وى هه‌ن و ته‌گه‌ر ئاگره‌ستێكی پايله‌دار بكریت، ئەوسا شه‌رقانه‌ بیاڤیه‌كان سووریا جێ ده‌هێلین. پشته‌په‌رده‌ی ئەم لێدوانه‌ی عه‌بدى، دركێك بوو به‌و مه‌ترسییه‌ی كه‌ له‌ سهر ئیداره‌ی خۆسه‌ر و هه‌سه‌ده‌ په‌یدا بووه. هه‌روه‌ها ده‌شى جوله‌یه‌كی پراگماتیکانه‌ بێت بۆ قورتاركردنى ئەوه‌ی كه‌ له‌ ده‌ستیدا ماوه‌ته‌وه. بێجگه‌ له‌وه‌ش ئەنجامی گوشاریكی هاوپه‌یمانى نیوده‌وله‌تى به‌ تابه‌تى ئەمريكا به‌ زینكردنه‌وه‌ی كۆبانی و توركیا له‌ په‌كت. به‌ گوێره‌ی سێ سه‌رچاوه‌ی ئاگادار، له‌ رۆژانى رابردوودا ئەمريكا به‌كان زۆر "به‌توندی" قسه‌یان كردوو و گوشاریان له‌ هه‌سه‌ده‌ كردوو تا نه‌رمایه‌ك بۆ رێككه‌وتن له‌گه‌ڵ توركیا بنوین.

دۆخى نوێی سووریا پێویستی ئەمريكا به‌ هه‌سه‌ده‌ كه‌متر كردوو به‌لام هه‌شتا له‌ ناوی نه‌بردوو. ره‌نگه‌ هه‌ر ئەوه‌ش هۆكارى گوشاره‌كانى واشنتن له‌سهر هه‌سه‌ده‌ بێت. به‌ گوته‌ی چه‌ند سیناتۆرێكی ئەمريكا بێت، توركیا پێشنیاری ناوچه‌یه‌كی ناسه‌ربازى به‌

دریژایی سنوور ره تکر دوتوه و داواکاری دیکه هی هیه. مه زلوم عه بدی فرماندهی هه سه دهش پیشناری کردبوو که شاره که هی خوی بکریته ناوچه په کی ناسه ربازی. له مه شهوه دیار بوو که له لایه ک روانگی ئه مریکیه کان و هه سه ده له سر پانتایی ناوچه ناسه ربازی که و له لایه کی دیکه ش له نیوان هه سه ده - ئه مریکا و تورکیا له سر کوی پرۆسه که جیاواری هه بووه و به پیی زانیاریه کان، ئه مریکا ش گوشاریکی زوری کردوه تا هه سه ده، له هه ردوو خاله سه ره کیه که ناسه ربازی کردنی ناوچه کانی سنوور به دریژایی 30 کم که سه رۆکوماری تورکیا له 2019 وه داوای ده کات، و ههروه ها نه مانی په که که له رۆژناوای کوردستان ناماده پی هه نگاوی کرده نی پساندات. مه زلوم عه بدی بو ئاگر به ستنیکی پایه دار پیشناری ناسه ربازی کردنی کو بانپی کردبووه به نام سیناتور ه ئه مریکیه کان زیاتر له کو بانن، باسی ناسه ربازی کردنی هه موو سنوره که ده که ن. ئه مه بیجگه له وهی که ئه مریکا به رده وام باسی له وه کردوو که تورکیا نیگه رانی ئه منی هه یه که ده شن وه ک ناره زایی ئه وانیش له هه بوونی په که که ترجه مه بکریته وه.

خالیکی دیکه ئه وه په که به هوی دۆخی نویی سواریوه ئه مریکا زیاتر له جاران پیویستی به تورکیا ده بیئت به تابه تی بو ئاسایشی ئیسرا ئیل، ئه ویش له کاتیکدا که دیمه شق چاوه پیی سه قامگیربوونی ده وله تنیکی ئیسلامی - سوننی ده کات له لیواری سنووره کانی ئیسرا ئیل. بیجگه له وه، ئیستا ئه مریکا کاندیدی دیکه هی هیه بو ئه وهی بو که له سر عه رز شه ری داعشی بو بکات؛ تورکیا و هه ته شه! که بنه ماییکی سه ره کی بوو بو هاوکاری نیوان هه سه ده و ئه مریکا. بیرۆکه ی شه ری داعش به کونه جیهادیه کانی سووریا باه تنیک نییه که بو ئه مریکا سه رنجراکیش نه بیئت. له ماوه ی 15 رۆژی رابردوودا ئه مریکا له گه ل هیزه عه ره به کانی ناو هه سه ده لانیکه م 2 هیزشی کرده سر داعش له دیره زوو و ره نگه ئه مه ش نمونه یه کی ده گمه نی هاوکاری راسته وخوی ئه مریکا و گروپه عه ره به کانی ناو هه سه ده بیئت که له ماوه ی رابردوودا هه ندیکیشیان جیا بوونه ته وه و خویان داو ته پال حکومتی نوئ له دیمه شق.

خالیکی دیکه گرنگ که هه سه ده ی هینا وه ته دوو پیانیکی تازه، هه وله کانی ئه مریکا و فه ره نسا یه بو نزیکردنه وهی هه سه ده و باله سیاسییه که له گه ل ئه نه که سه. ئه مه چه نده ی له دریژمه دوادا یارمه تی ئه مریکا و فه ره نسا و رۆژاناوا به گشتی بدات که فاکته ریکی بالانسی هیزیان له دیمه شق هه بیئت، ئه وه نده ش بو لایه نه کانی دیکه ش گرنگه. بو هه سه ده و ئیداره ی خوسه ر ئه مه هه ولدانیکه بو جیکردنه وهی خویان له سیسته می نویی سووریا. چونکه ئه نه که سه ره واییه کی زیاتری لای ده سه لاتدارانی ئیستای دیمه شق هه یه. چانسیکیش ه بو دوور که وتنه وه له شه ر. ره نگه بو ئه نه که سه ش واتای ئه وه بیئت که بتوانی به ده ستنیکی پروه له دیمه شق دانوستاندن بکات چونکه ئه وهی هیزی له سر عه رز نه بیئت له دانوستاندنیشدا نایا ته وه. دوا جار له وانیه تورکیا ئه گه ر به ناچاریش بیئت زیادبوونه رۆلی ئه نه که سه ی به دل بیئت چونکه دوا جار به که مکردنه وهی رۆلی په که که له رۆژاوا ترجه مه ده بیئته وه.

چی روودهات؟

له گریمانه په کدا، جۆلانی هه تا به هاری سالی داها توو هه موو سووریا کۆنترۆل ده کات، گروپه چه کداره کان له سایه ی وه زاره تی به رگری ریکده خات و ولاته که ی به ره وه هه لبراردن ده بات و ده ستوریکی نوئ ناماده ده کات که مافی که مینه کانی وه کو کوردی تیدا پاریزرابیئت، شه رفانانی بیانی ش له سووریا دهرده چن و ئه و ولاته ده که ویته وه سه ر ریزه وی خوی! به لام له راستیدا ئه وه خه یالیکه که به ئاسانی نایه ته دی. راسته ئیستا به چه پ و به راست ده سه لاتی دیفاکتوی جۆلانیان قبول کردوو، به لام که س دلنیا نییه له وهی ئیداره ی نویی سووریا به چ له ونیک ده بیئت. بیجگه له وه له به هاری 2025 وه که رژیمی نوئ ورده ورده بنه ماکانی ده سه لاتی خوی تۆکمه ده کات، ئه وسا ناکۆکیه کان له سه ر دابه شکردنی ده سه لاتیش زیاتر ده بن. بۆیه به ئه گه ری زور، شه ریکی نیوخوی ته نانه ت ئه گه ر ماوه که بیشی کم بیئت له چاوه پوانی ئه و ولاته دابه. له ئه فغانستانه وه بگه هه تا عیراق و لیبیا، له ماوه ی زیاتر له دوو ده یی رابردوودا هه مو گۆرانه کانی رژیم له رۆژه لاتی نیوه راست، شه ریکی نیوخویان به دوادا ها تووه و پیناچیت سووریا ش له وه به ده ربیئت. بیجگه له فاکته ره کانی داینامیکی نیوخوی، گه لیک ولاتی دیکه ی ناوچه که ش هه ن که به دۆخی نویی سووریا رازی نین و ئه وه ش ده توانیئت پلیته ی گرزییه نیوخوییه کانی سووریا ی ئه لشه رع دابگیرسینیئت.

هه سه ده و ئیداره ی خوسه ریش دوو ریگه یان له به رده ومدا یه. په که میان ئه وه په که خویان له گه ل دۆخی نویی سووریا بگوجینن و، به یارمه تی ئه نه که سه - هه ولیر له گه ل جۆلانی دانوستاندن بکن، ههروه ها به یارمه تی ئه مریکا، فه ره نسا، هه ولیر و ره نگه ئو جالانی ش، ده رگا په ک له گه ل تورکیا بکه نه وه. ئه وه ش پیویستی به لانیکه م دابرا نیکی نه رمی هه سه ده له "شه رفانه بیانییه کان" یه تی. دووه میشیان ئه وه یه که هه روا به رده وام بیئت و چاوه پیی دهرکه وتنی شه ریک بیئت که دره نگ یان زوو فراونتر ببن. له م حاله ته شدا، به ئه گه ری زور ئیداره و دامه زراوه کانی به رپوه بردنی خوی له ماوه ی 6 مانگدا له ده ست ده دات، به لام به له وانیه پالیشتی دهره کی بو شه ریکی پارتیزانی دریژخایه ن مسۆگه ر بکات.